

بسم الله الرحمن الرحيم

ياسوج و دگرگونی‌های آن

قبل از

انقلاب اسلامی

دکتر احمد بوستانی

چویل ۱۴۰۰

سرشناسه	:	بوستانی، احمد، ۱۳۴۷-
عنوان و نام پدیدآور	:	ياسوج و دگرگونی‌های آن قبل از انقلاب اسلامی / احمد بوستانی.
وضعیت ویراست	:	ویراست ۲.
مشخصات نشر	:	ياسوج: چویل، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۵ ص.: مصور (بخشی رنگی).
شابک	:	978-600-445-132-1
وضعیت فهرست‌نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	ویراست قبلی: چویل، ۱۳۹۷ (۱۹۷ ص.).
یادداشت	:	کتابنامه.
موضوع	:	ياسوج
	:	Yasuj (Iran)
موضوع	:	ياسوج -- زندگی فرهنگی -- قرن ۱۴
	:	Yasuj (Iran) -- Intellectual life -- 20 th century
	:	ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ -- ياسوج
	:	Iran -- History -- Islamic Revolution, 1979 -- Yasuj
رده‌بندی کنگره	:	DSR ۲۱۲۹
رده‌بندی دیویی	:	۹۵۶/۶۲۲۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۷۸۹۹۱۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

«ياسوج و دگرگونی‌های آن قبل از انقلاب اسلامی»

مؤلف	:	احمد بوستانی
ناشر	:	چویل
صفحه‌آرا	:	الناز فرهنگد
تیراژ	:	۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ	:	اول ۱۳۹۷
چاپ دوم با اضافات	:	۱۴۰۰
تعداد صفحات	:	۲۰۵ صفحه
قطع	:	وزیری
قیمت	:	۶۰۰۰۰ تومان
شابک	:	978 . 600 . 445 . 132 . 1
لیتوگرافی، چاپ و صحافی	:	صدف

آدرس: ياسوج، خیابان ارم، فرعی ۹، پلاک ۱۰
تلفن: ۰۹۱۷۷۴۱۰۵۹۴

این کتاب مستخرج از پایان نامه دکترای تاریخ دانشگاه اصفهان می باشد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
	فصل اول : جغرافیای تاریخی و پیشینه‌ی شهرنشینی در بویراحمدعلیا (یاسوج و حومه)
۱۵	حدود و موقعیت جغرافیایی
۱۶	اقلیم و پوشش گیاهی
۱۷	رودخانه
۱۷	راه‌های ارتباطی
۱۸	جغرافیای انسانی
۱۹	بویراحمدعلیا و تحولات تاریخی آن
۱۹	دگرگونی‌های بویراحمدعلیا از آغاز تا حکومت پهلوی
۲۳	تحولات بویراحمدعلیا از آغاز حکومت پهلوی تا سال ۱۳۴۲
۲۳	رضاشاه و تصمیم به سرکوبی ایل بویراحمد
۲۶	اردوکشی رضاشاه به بویراحمدعلیا
۲۶	الف) جنگ دورگ مدین (۱۳۰۷)
۲۸	ب) نبرد تنگ تامرادی (۱۳۰۹)
۳۳	پیشینه شهرنشینی در بویراحمدعلیا
۳۷	اوضاع سیاسی و اداری تل خسرو
۴۰	ویرانی شهر تل خسرو و پیامدهای آن

فصل دوم : فرآیند و عوامل شکل گیری شهر یاسوج

۴۵	یاسوج و تقسیمات آن
۴۶	عوامل سیاسی
۴۷	تل خسروی مقدمه ای بر شکل گیری شهر یاسوج
۴۸	مبارزات عشایر بویراحمد
۴۸	- اصلاحات ارضی
۵۲	- نبرد توت نده
۵۴	- نبرد گجستان
۶۴	عوامل اقتصادی
۶۴	- موقعیت اقتصادی و اقلیمی یاسوج
۶۶	- پبله وران مهاجر و نقش آنان در شکل دهی اقتصادی شهر یاسوج

فصل سوم : تحولات نظام اجتماعی و اداری و عوامل تغییر آن

۶۹	اوضاع اجتماعی بویراحمد علیا قبل از شکل گیری شهر یاسوج
۶۹	- ساختار اجتماعی بویراحمد علیا
۷۲	- ساختار سیاسی ایل بویراحمد
۷۴	۱- مباشران (میرزاهای)
۷۴	۲- منشی
۷۴	۳- روحانی (عالم)
۷۴	۴- مأمور (تفنگ چی)
۷۴	۵- نگهبان (سوار محافظ خان)
۷۵	۶- پیش خدمت (میهماندار)
۷۵	۷- دایه (دایگی)
۷۵	۸- آشپز
۷۵	۹- نانپز
۷۵	۱۰- فراش (زندانبان)
۷۵	۱۱- اصطبل چی (مہتر)
۷۵	۱۲- هیمة کش (هیزم کش)
۷۶	۱۳- چوپان

۷۶	۱۴- انباردار
۷۶	کد خدا
۷۷	ریش سفیدان
۸۰	دگرگونی نظام اجتماعی و عشیره‌ای بویراحمد و نتایج آن
۸۴	اوضاع اجتماعی و اداری شهر یاسوج
۸۴	آغاز شهرنشینی و ترکیب جمعیت شهر یاسوج
۸۷	سیمای شهر یاسوج تا سال ۱۳۴۷
۹۰	طبقات اجتماعی
۹۰	گروه‌های حاکم
۹۳	گروه‌های غیرحاکم
۹۶	نهادهای شهری و نقش آنان در توسعه‌ی خدمات اجتماعی و عمرانی
۱۰۰	الف) برنامه توسعه شهری
۱۰۲	اوضاع بهداشت و درمان
۱۰۲	درمانگاه سازمان شاهنشاهی و خدمات اجتماعی
۱۰۳	درمانگاه خیریه کودکان یاسوج (بنیاد کودکان)
۱۰۴	بیمارستان شیر و خورشید سابق (بیمارستان شهید بهشتی)
۱۰۸	ب) تأثیر نهادهای شهری بر وضعیت بازار
۱۱۰	عمران شهری و خدمات زیربنایی
۱۱۴	نظام اداری و مدیریت در شهر یاسوج
۱۱۵	۱- فرمانداری کل کهگیلویه و بویراحمد
۱۱۷	۲- شهرداری یاسوج
۱۱۸	۳- اداره پست، تلگراف و تلفن
۱۱۸	۴- اداره جنگلداری
۱۱۹	۵- اداره اطلاعات و جهانگردی
۱۲۰	۶- اداره ثبت اسناد و املاک
۱۲۳	مدیریت سیاسی
۱۲۳	مدیریت اجرایی
۱۲۴	مدیریت نظامی

فصل چهارم : دگرگونی‌های اقتصادی و نتایج آن

۱۲۵	وضعیت اقتصادی قبل از اصلاحات ارضی
۱۲۵	- دامداری
۱۲۷	- کشاورزی
۱۲۷	(۱) نصفه کاری
۱۲۷	(۲) گاومری
۱۲۸	(۳) مردی مردی
۱۳۰	مالکیت اراضی و نتایج آن
۱۳۱	مبادله کالا به کالا
۱۳۲	۱- نیم سودی
۱۳۲	۲- جلاب خری
۱۳۳	دگرگونی اقتصادی با تکیه بر پول
۱۳۴	بازار و نقش آن در توسعه شهر
۱۳۵	پيلهوران
۱۳۵	الف) پيلهوران بزرگ
۱۳۵	ب) پيلهوران کوچک
۱۳۵	دکاندارها
۱۳۶	اصناف
۱۳۹	توسعه صنعت و معدن
۱۳۹	۱- دست ساخت‌های متداول منطقه
۱۴۰	۲- دست بافت‌های محلی و منطقه‌ای
۱۴۰	تاسیس کارخانه قند یاسوج و اهداف آن
۱۴۱	اقدامات کارخانه در جهت توسعه کشت چغندر
۱۴۲	قرارداد کشت چغندر قند با عشایر
۱۴۴	بانک‌ها و بانکداری
۱۴۵	توریسم و جهانگردی

فصل پنجم : تحولات فکری و فرهنگی

۱۴۹	آموزش و پرورش و تحولات آن
-----	---------------------------

مقدمه

شهر و شهرنشینی به عنوان یکی از کانون‌های مهم حیات اجتماعی انسان پیشینه‌ای طولانی در ایران دارد. بررسی و تبیین عوامل شکل‌گیری و شناسایی تحولات تاریخی هر شهر می‌تواند در برنامه‌ریزی توسعه‌ای شهر و مدیریت تحولات آینده‌ی آن موثر باشد. شهر یاسوج با پیشینه‌ی شهری حدود پنج دهه با اهداف و کارکردهای اداری و سیاسی در منطقه بویراحمد شکل گرفت و به عنوان مرکز فرمانداری کل کهگیلویه و بویراحمد با استقرار ادارات و سازمان‌های دولتی و حضور مدیران و کارمندان غیربومی و پبله‌وران مهاجر از شهرهای دیگر ایران فرآیند پرتغییر و تحولی را آغاز کرد. با تاسیس استان کهگیلویه و بویراحمد این شهر به یکی از مراکز استان‌های کشور تبدیل شد.

شهر یاسوج به عنوان مرکز استان کهگیلویه و بویراحمد در دوران کوتاه حیات تاریخی خود با تحولات مهم شهری و منطقه‌ای همراه بوده که بی‌تردید با مطالعه و بررسی تحولات تاریخی و دگرگونی این شهر می‌توان با ارزیابی و تحلیل دقیقی به تجربه‌ی تاریخی و عملکرد سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های ملی، منطقه‌ای و محلی در این شهر و حوزه‌ی نفوذ آن دست یافت.

این دگرگونی‌ها از طرفی شامل تحولات اجتماعی و اداری است که با مرکزیت یاسوج و آغاز زندگی شهرنشینی در آن، جامعه سنتی عشایری از آن متاثر گردیده و جامعه شهری مبتنی بر نظام متحول اجتماعی همراه طبقات اجتماعی جدید و اصناف مختلف شکل می‌گیرد. از سوی دیگر، دگرگونی و تحولات اقتصادی می‌باشد که با

شهرشدن یاسوج گروه‌های شغلی و سرمایه‌گذار بومی و غیربومی به انگیزه کسب و درآمد به یاسوج مهاجرت کرده‌اند و زیرساخت‌ها و بازار شهر را رونق داده‌اند. بدین ترتیب شیوه زندگی عشایر ونوع مبادلات تغییر یافت و سرانجام منجر به رواج اقتصاد پولی در شهر یاسوج شد. افزون براین، تحولات اجتماعی و اقتصادی به ویژه تحولات زیرساختی باعث رونق تدریجی و پیشرفت مسایل فکری و فرهنگی گردید که بعنوان نمونه می‌توان از نهاد آموزش و پرورش و دیگر نهادهای فرهنگی و تاثیر آنها در آگاهی‌بخشی به مردم یاسوج نام برد. با این رویکرد کتاب حاضر حتی‌المقدور گزارشی نسبتاً دقیق از پیشینه‌ی شهری و تحولات شهر یاسوج از ۱۳۴۲ تا ۱۳۵۷ را ارائه داده است. این گزارش تنها به معنای توصیف و بیان نیست، بلکه با توصیف حوادث و وقایع مربوط به آن نیز به تبیین و تحلیل آن پرداخته‌است.

بر پایه آنچه بیان شد، این کتاب در پنج فصل تهیه و تدوین شده‌است.

فصل اول؛ شامل جغرافیای منطقه یاسوج و پیشینه شهرنشینی در منطقه بویراحمد علیا می‌باشد. در این فصل، حدود و موقعیت جغرافیایی و اقلیمی، راه‌های ارتباطی، جغرافیای انسانی و تحولات تاریخی بویراحمد علیا از آغاز تا سال ۱۳۴۲ با تکیه بر پیشینه شهر و شهرنشینی در این منطقه تبیین می‌گردد.

فصل دوم؛ مربوط به عوامل و فرآیند شکل‌گیری شهر یاسوج است. یاسوج و تقسیمات آن، تل‌خسرو مقدمه‌ای بر شکل‌گیری یاسوج، عوامل سیاسی و موقعیت اقتصادی و نقش پبله‌وران مهاجر در توسعه اقتصادی از مهمترین مباحث تحلیلی این فصل می‌باشد.

فصل سوم؛ به تحولات اجتماعی و اداری و نتایج حاصله از آن می‌پردازد. در این فصل، اوضاع اجتماعی منطقه بویراحمد قبل از شکل‌گیری شهر یاسوج، ساختار اجتماعی و سیاسی ایل بویراحمد، دگرگونی نظام اجتماعی و عشیره‌ای بویراحمد و نتایج آن، اوضاع اجتماعی شهر یاسوج، نظام اداری و مدیریت در شهر، اوضاع بهداشتی و درمانی بررسی و تبیین گردیده است.

فصل چهارم؛ به اوضاع اقتصادی و تغییر و تحولات آن پرداخته‌است که این فصل، مبتنی بر اوضاع اقتصادی قبل از اصلاحات ارضی، مالکیت ارضی و نتایج آن،

دگرگونی اقتصادی با تکیه بر پول، توسعه صنعت و معدن، توریسم و جهانگردی و نقش نهادهای شهری در توسعه شهر یاسوج است.

فصل پنجم؛ بیان و تحلیل تحولات فکری و فرهنگی و روند تاثیرگذاری آن بر ابعاد زندگی عشایر یاسوج است. در این فصل، آموزش و پرورش و تحولات آن تربیت بدنی و پیشاهنگی، اقدامات فکری و فرهنگی، مشارکت مردم، انتخابات، احزاب و نقش مردم یاسوج در انقلاب اسلامی بررسی می‌شود.